

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 6 juni 1887, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen strafflagen.

Kongl. Maj:t har den 29 sistlidne april till Riksdagen aflåtit en så lydande proposition:

»Sedan nya lagberedningen efter nådigt uppdrag afgifvit förslag till lag angående ändring i vissa delar af 7, 10 och 11 kapitlen strafflagen och nämnda förslag undergått föreskrifven granskning i högsta domstolen, vill Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af de i statsrådet och högsta domstolen i ärendet hållna protokoll, härmed jemlikt 87 § regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga bifogade förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen strafflagen.»

Det propositionen bifogade lagförslaget har följande lydelse:

Förslag

till

Lag

angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen strafflagen.

Härigenom förordnas, att 7 kapitlet, 10 kapitlet 1, 3, 11, 14, 15, 16, 17 och 18 §§ samt 11 kapitlet 3 § strafflagen skola erhålla följande förändrade lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1887. B. 7 Saml. 7 Häft.

7 Kap.

1 §.

Hvar som genom att häda Gud, eller gäcka Guds heliga ord eller sakramenten eller svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings troslära eller gudstjenst åstadkommer förargelse, straffes med böter eller fängelse i högst ett år.

2 §.

Idkar någon å sön- eller högtidsdag, emellan klockan sex om morgonen och klockan nio om aftonen, handtverk eller annat arbete, som uppskof tåla kan; straffes med böter, högst tjugo riksdaler, utan det sker till egen eller annans nödtorft. Lag samma vare, om kramlåda eller annan dylik bod å sådan sabbatstid till salu öppnas.

3 §.

Begår någon brott å sabbatstid; varde den omständighet såsom försvårande ansedd.

10 Kap.

1 §.

Gör någon våld eller annan misshandel å embetsman, i embetsärende, eller för att honom till någon embetsåtgärd tvinga eller derifrån hindra, eller att å honom för sådan åtgärd hämnas; dömes till straffarbete i högst fyra år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till fängelse i högst ett år eller böter, dock ej under ett-hundra riksdaler, dömas.

Med embetsman förstås i denna lag den, som med Konungens fullmägt å embetet försedd är, eller embete af lika värdighet innehafver, eller i sådan embetsmans ställe lagligen satt är; så ock domare, ändå att han ej blifvit af Konungen förordnad.

3 §.

Hvad om brott mot embetsman i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle

äfvén för det fall, då ledamot i taxerings- eller pröfningskomité eller styrelse öfver allmänt verk eller allmän inrättning, eller den som i nämnd eller jury sitter, våldföres eller förolämpas, i eller för utöfningen af sådan befattning.

11 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, till uppror uppmanat; straffes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma uppror åstad.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat till våld å person eller egendom, dömes till böter eller fängelse. Är han, i följd af uppmaningen, förfallen till straff för delaktighet i brott, som å uppmaningen följt; vare lag, som i 4 kap. 1 § skils.

Hvad i denna paragraf stadgadt är, gälle ock om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma våld å person eller egendom åstad.

15 §.

Sammankommer menighet å landet eller i stad till öfverläggning om allmänt eller menigheten särskildt rörande ärende; då må tillträde till sammankomsten ej offentlig myndighet förvägras. Ej må sammankomsten af myndigheten upplösas, så framt dervid ej företages något, som emot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Den, som underlåter att hörsamma myndighetens bud i ty fall, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler.

16 §.

Säljer eller köper man röst vid val till allmänt värf; straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i högst sex månader. Lag samma vare, om någon, genom hot eller tubbande, valfriheten störer, eller eljest i val obehörigen verkar.

17 §.

Tager man häktad person eller fånge med våld lös af den, som honom gripit eller i vård hafver, eller befriar man honom genom häktes eller fängelses brytande; varde dömd till straffarbete i högst fyra år eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, till fängelse.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; straffes högst med straffarbete i två år.

Befriar man häktad person eller fånge, genom list eller annorledes, utan våld; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter, dock ej under femtio riksdaler, dömas.

18 §.

Vid tillämpning af straff i fall, som i 17 § sagdt är, skall synnerligt afseende göras å beskaffenheten af brott, därför den häktade eller fångne i häkte insatt eller dömd var.

11 Kap.

3 §.

Hvad i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle ock, om der sagda brott föröfvas vid gudstjenst, som dem tillåten är, hvilka till främmande lära sig bekänna.

Denna proposition har af båda kamrarne blifvit hänvisad till lagutskottet, som, efter fullbordad granskning deraf, härmed afgifver utlåtande öfver densamma.

Hvad då först angår de delar af föreliggande förslag, som angå religionsbrotten, så finner man vid en jämförelse med nu gällande bestämmelser i detta ämne, att förslaget innefattar ändringar såväl i afseende å brottens karakter som ock i afseende å straffen.

I förstnämnda afseende har utskottet funnit anmärkningsvärdt, att

genom det föreslagna stadgandet i 1 § af 7 kapitlet gäckeri med svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings *troslära* blifvit belagdt med straff. Genom ett sådant stadgande skulle religionsbrottens antal ökas med en art af brott, som hittills icke varit af vår lagstiftning känd. Utskottet finner för sin del en sådan åtgärd icke vara tillrådlig; och får utskottet till stöd för denna sin mening åberopa följande yttrande, som afgifvits af en ledamot af högsta domstolen vid förslagets granskning derstädes:

»I denna del kan jag icke tillstyrka lagförslaget af följande skäl:

1:o. Först och främst är jag öfvertygad att, för hvarje gång lagbudet tillämpades, kyrkan skulle blifva den mest lidande. Den usle smädaren, den lättsinnige gycklaren skulle af alla åt otron hemfallne, af många den fria forskningens vänner, med ett ord af ett stort antal elementer i samhället, hvilka icke kunna alldeles lemnas ur räkningen, blifva ansedd såsom en martyr, ehuru han enligt statens lag endast vore en brottsling. Den dogm, med hvilken han gäckats, skulle blifva föremål för en liflig och allmän, oftast ytlig diskussion i dagliga tidningar och samkväm, en kritik, som, derest smädaren ej hade blifvit af den verldsliga magten straffad, icke hade blifvit så liflig, ja kanske i många fall helt och hållet uteblifvit. Det skulle i de flesta fall vara att befara, att denna diskussion, förd med större beräkning och varsamhet, än dem smädaren eller gycklaren användt, komme att innefatta uttalanden, ostraffbara inför den borgerliga lagen, men hvilka hos de på dogmen troende åstadkomme allvarligare, djupare och långvarigare förargelse än sjelfva smädelsen eller gycklet, som endast för stunden förorsakat smärta och afsky. Ett större affall från den ifrågasatta dogmen kunde här af blifva en följd, än om smädaren öfverlemnats åt föraktet, i stället för att dragas inför verldslig domstol. Troslärans auktoritet snarare försvagas, än stärkes genom användande af verldsliga straffmedel.

2:o. Det ifrågasatta brottet är till sin karakter mycket sväfvande. Gäckeriets föremål är trosläran. Trosläran är människornas uppfattning af Gud och religionen samt dermed sammanhängande ting och förhållanden. Men huru olika är icke olika människors och religions-samfunds uppfattning? Är det lämpligt, att en protestant straffas af den borgerliga lagen för ett opassande yttrande rörande en katolsk dogm, mot hvilken reformationens fader från predikstolen utslungat den heliga vredens ord? Äfven sjelfva den ifrågavarande gerningen innebär i sig något sväfvande. Hvad den ene benämner hån och smädelse, betraktas åter af den andre allenast såsom ett opassande, ja kanske oskyldigt skämt. Mången torde vilja antaga, att med gäckeri rörande

heliga ting afses ett med hån och smädelse förenadt skämt. Af lagberedningens motiver framgår, att lagberedningen åsyftar äfven det lättsinniga gycklet. I 1734 års lag skildes på smädelse, såsom mera straffbar, äfven då den skedde af obetänksamhet, och gäckeri, såsom mindre straffbart. I tider af uppjagad fanatism kan lagen, till följd af sin sväfvande beskaffenhet, komma att missbrukas.

3:o. Sedan här i Sverige år 1860 afskaffats det verldsliga straffet för affall från statskyrkan och år 1864 antagits en strafflag, vid hvars författande trosläran icke ansetts vara i behof af det skydd mot angrepp, som den borgerliga kriminallagstiftningen kan erbjuda, skulle det innebära ett tillbakagående att nu stadga borgerligt straff för sådana angrepp.»

Härtill kan läggas, att i den mån ett särskildt straffskydd för svenska kyrkans lära kan anses behöfligt, ett sådant innefattas uti stadgandet om straff för gäckeri med Guds heliga ord och sakramenten.

Vid sådant förhållande anser utskottet det stadgande i 1 §, som med straff belägger gäckeri med svenska kyrkans eller främmande församlings troslära, böra ur förslaget utgå.

Att, såsom i förslaget skett, utsträcka det enligt nu gällande lagstiftning stadgade straff för gäckeri med gudstjensten till främmande trossamfunds gudstjenst äfven i de fall, då gerningen icke har karakter af fridsbrott, synes icke vara af något verkligt behof påfordradt, hvarför utskottet ansett den i sådant afseende föreslagna bestämmelse böra uteslutas ur 7 kapitlet.

I följd af de jemkningar utskottet anser Kongl. Maj:ts förslag i dessa delar böra undergå förfaller skälet till ändring af 11 kapitlet strafflagen.

Den ändring, som i förslaget gjorts i afseende å de utmärkande kännetecknen på de i 1 § af 7 kapitlet omförmälda brott, i det att hufvudsaklig vikt lagts derpå, att handlingen, för att hemfalla under paragrafens straffbestämmelse, skall hafva åstadkommit förargelse, öfverensstämmer otvifvelaktigt med vår tids rättsmedvetande. Men enligt utskottets tanke är det icke nog, att gerningen åstadkommit förargelse, t. ex. hos en person, som tillfälligtvis råkat att åhöra ett samtal mellan två andra personer och dervid fått höra yttranden, som i öfrigt äro af den i paragrafen angifna beskaffenhet, utan synes man böra jemväl fordra, att gerningen skall hafva föröfvats med någon grad af offentlighet. Detta har utskottet ansett kunna lämpligast uttryckas genom att framför ordet »förargelse» inskjuta ordet »allmän». En analogi till detta uttryckssätt finnes i stadgandet i 18 kap. 13 § strafflagen, i hvars andra stycke stadgas straff för den, som genom annan gerning

än de i första stycket särskildt uppräknade »sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse deraf kommer».

I fråga om de af Kongl. Maj:t föreslagna straffbestämmelser har utskottet icke funnit anledning till annan erinran, än att skilnaden mellan å ena sidan gäckeri med gudstjensten och å andra sidan de öfriga i förslaget 1 § uppräknade brott synes vara af nog betydelse att föranleda någon olikhet i straffmaxima. Gäckeri med gudstjensten angriper nemligen endast en yttre sida af det religiösa lifvet och kan således icke åstadkomma samma grad af förargelse som de öfriga brotten. Utskottet har därför ansett högsta straffet för detta brott kunna lämpligen nedsättas till fängelse i sex månader, hvilket jemväl öfverensstämmer med nu gällande straffbestämmelse. I anledning häraf torde ock sistberörda stadgande böra, likasom för närvarande, utgöra en särskild paragraf.

Slutligen har utskottet, som för sin del icke kunnat finna något giltigt skäl för uteslutande af det i 7 kap. 1 § enligt dess nuvarande lydelse förekommande uttrycket »lasta», hvilket fullständigare uttrycket »gäcka», ansett detsamma böra i paragrafen kvarstå.

Beträffande den del af Kongl. Maj:ts förevarande förslag, som innefattar ändringar i 10 kap. af strafflagen, har utskottet icke något att anmärka, utan hänvisar i afseende härå till de skäl, som finnas anförda i bilagorna till propositionen.

På grund häraf och af hvad utskottet i det föregående anført får utskottet hemställa,

att Riksdagen ville, med förklarande att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kan i oförändradt skick bifallas, för sin del antaga följande

Lag

angående ändring i vissa delar af 7 och 10 kapitlen strafflagen.

Häri genom förordnas, att 7 kapitlet 1 och 2 §§ samt 10 kapitlet 1, 3, 11, 14, 15, 16, 17 och 18 §§ strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

7 Kap.

1 §.

Hvar som genom att häda Gud eller genom att lasta eller gäcka Guds heliga ord eller sakramenten åstadkommer allmän förargelse, straffes med fängelse i högst ett år eller böter.

2 §.

Gör man gäckeri af gudstjensten, så att allmän förargelse deraf kommer, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

10 Kap.

1 §.

Gör någon våld eller annan misshandel å embetsman, i embetsärende, eller för att honom till någon embetsåtgärd tvinga eller derifrån hindra, eller att å honom för sådan åtgärd hämnas; dömes till straffarbete i högst fyra år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till fängelse i högst ett år eller böter, dock ej under ett-hundra riksdaler, dömas.

Med embetsman förstås i denna lag den, som med Konungens fullmägt å embetet försedd är, eller embete af lika värdighet innehafver, eller i sådan embetsmans ställe lagligen satt är; så ock domare, ändå att han ej blifvit af Konungen förordnad.

3 §.

Hvad om brott emot embetsman i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle äfven för det fall, då ledamot i taxerings- eller pröfningskomité eller styrelse öfver allmänt verk eller allmän inrättning, eller den som i nämnd eller jury sitter, våldföres eller förolämpas, i eller för utöfningen af sådan befattning.

11 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, till uppror uppmanat; straffes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma uppror åstad.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat till våld å person eller egendom, dömes till böter eller fängelse. Är han, i följd af uppmaningen, förfallen till straff för delaktighet i brott, som å uppmaningen följt; vare lag, som i 4 kap. 1 § skils.

Hvad i denna paragraf stadgadt är, gälle ock om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma våld å person eller egendom åstad.

15 §.

Sammankommer menighet å landet eller i stad till öfverläggning om allmänt eller menigheten särskildt rörande ärende; då må tillträde till sammankomsten ej offentlig myndighet förvägras. Ej må sammankomsten af myndigheten upplösas, så framt dervid ej företages något, som emot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Den, som underlåter att hörsamma myndighetens bud i ty fall, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler.

16 §.

Säljer eller köper man röst vid val till allmänt värf; straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i högst sex månader. Lag samma vare, om någon, genom hot eller tubbande, valfriheten störer, eller eljest i val obehörigen verkar.

17 §.

Tager man häktad person eller fånge med våld lös af den, som honom gripit eller i vård hafver, eller befriar man honom genom häktes eller fängelses brytande; varde dömd till straffarbete i högst fyra år eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, till fängelse.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; straffes högst med straffarbete i två år.

Befriar man häktad person eller fånge, genom list eller annorledes, utan våld; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må till böter, dock ej under femtio riksdaler, dömas.

18 §.

Vid tillämpning af straff i fall, som i 17 § sagdt är, skall synnerligt afseende göras å beskaffenheten af brott, därför den häktade eller fångne i häkte insatt eller dömd var.

Stockholm den 6 juni 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af herr *Bergström*, som icke funnit skäl biträda flertalets inom utskottet åsigt att såsom karakteristiskt för de i 7 kap. 1 och 2 §§ strafflagen omförmälda brott bör angifvas, att genom desamma åstadkommen »förargelse» är »allmän»;

af herr *J. Anderson* i Tenhult: Då statsrådsprotokollet af den 22 sistlidne december, som åtföljer den kongl. propositionen meddelar, att

förslag till ny tryckfrihetsförordning och revision af strafflagen vore under utarbetande, har jag ansett att, innan dessa lagförslag i sin helhet till Riksdagen framkomma, det vore för tidigt behandla vissa utbrutna delar deraf, och därför har jag inom utskottet yrkat, att utskottet ville föreslå att ofvan intagna kongl. proposition måtte afslås.

Då min uppfattning ej delats af pluraliteten inom utskottet, får jag, med åberopande af de skäl jag antydt, hemställa att Riksdagen ville för närvarande afslå Kongl. Maj:ts föreliggande proposition;

samt af herr *H. Andersson* i Nöbbelef.

Herr *Bokström* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
